

PRIPOROČILA ZA IMPLEMENTACIJO MERJENJA IN POROČANJA O DRUŽBENIH UČINKIH SOCIALNIH PODJETIJ

Projekt

»Izdelava aplikativnega modela za merjenje
družbenih učinkov socialnih podjetij«

Avtorji:

Matjaž Črnigoj
Nada Stropnik
Renata Slabe Erker
Kaja Primc

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	2
2	ČASOVNICA IMPLEMENTACIJE MERJENJA IN POROČANJA O DRUŽBENIH UČINKIH SOCIALNIH PODJETIJ	3
3	OBDOBJE PRIPRAVE NA PRVO IZVAJANJE MERJENJA IN POROČANJA O DRUŽBENIH UČINKIH SOCIALNIH PODJETIJ	4
4	OBDOBJE IZVAJANJA PRVEGA MERJENJA IN POROČANJA O DRUŽBENIH UČINKIH SOCIALNIH PODJETIJ	5
5	NADGRADNJA PROCESA MERJENJA DRUŽBENIH UČINKOV SOCIALNIH PODJETIJ IN MODELA.....	6
6	PRILOGA	8

1 UVOD

V pričujočem poročilu predstavljamo priporočila za implementacijo merjenja in poročanja o družbenih učinkih socialnih podjetij. Priporočila za implementacijo smo pripravili skupaj z Modelom za merjenje družbenih učinkov socialnih podjetij (v nadaljevanju Model), ki smo ga razvili v okviru projekta »Izdelava aplikativnega modela za merjenje družbenih učinkov socialnih podjetij«, ki ga financirata Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS) in Ministrstvo za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo (MGRT) v okviru ciljnega raziskovalnega programa 2021. Aplikativni model predstavlja orodje, ki ga bo bodo socialna podjetja (v nadaljevanju so.p.) uporabljala za merjenje in poročanje o družbenih učinkih. Potrebo po merjenju družbenih učinkov je namreč Slovenija vključila v Zakon o socialnem podjetništvu (ZSocP). ZSocP v 5. členu določa, da Vlada Republike Slovenije z uredbo podrobneje opredeli standarde, merila in kazalnike za spremljanje družbenih učinkov iz naslova dejavnosti socialnih podjetij. 19. člen ZSocP pa socialnim podjetjem nalaga, da poročajo o družbenih učinkih, ki jih ustvarjajo skladno s prej omenjeno uredbo, in sicer z namenom dokazovanja njihove vloge na trgu.

Model, ki je predan MGRT, skupaj s priporočili za implementacijo merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p., predvideva, da bodo merjenje družbenih učinkov za namene poročanja so.p. izvajala kot samooceno. Merjenje in poročanje naj bi se izvajalo tako, da bo poročanje o družbenih učinkih mogoče vključiti npr. v letno poročanje socialnih podjetij Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve ter tako poenostaviti postopek poročanja in socialnim podjetjem zmanjšati administrativno breme.

Priporočila za implementacijo merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p. tako predlagajo aktivnosti po predaji Modela MGRT konec avgusta v letu 2022, ki jih je po našem mnenju potrebno izvesti za uspešno implementacijo merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p. Predlagane aktivnosti izhajajo iz zakonsko predvidenih obveznosti in določil glede načina merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p. in temeljijo na v avgustu 2022 nam znanih odločitvah glede načrtovanega izvajanja procesa merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p. Poleg tega, smo pri tem upoštevali sposobnosti in resurse so.p. za izvajanje merjenja družbenih učinkov, ki smo jih ugotovili z anketo, ki smo jo izvedli v prvi fazi izvajanja projekta in tudi v okviru pilotskega testiranja Modela, izvedenega v četrti fazi izvajanja projekta.

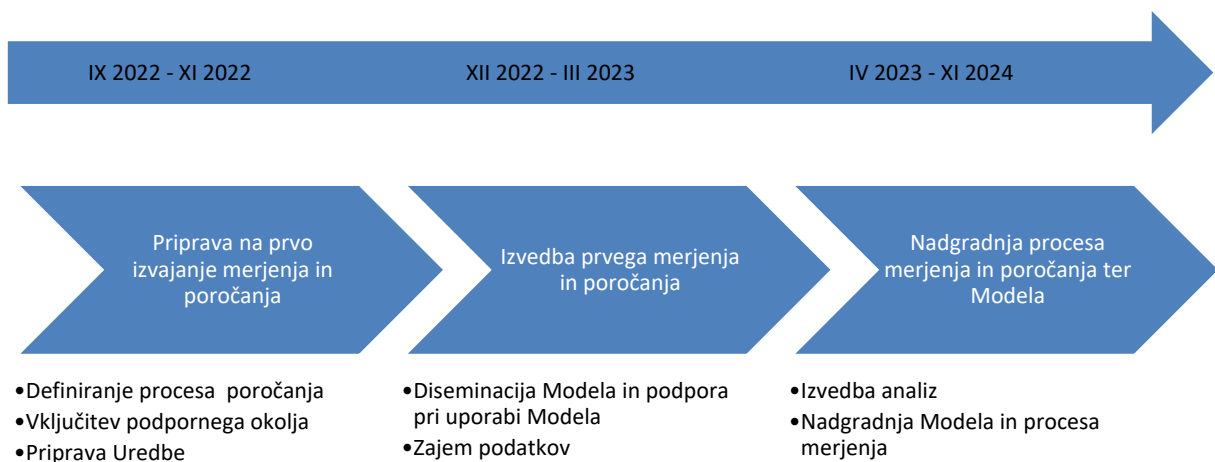
S priporočili smo želeli pokriti več faz implementacije, to so obdobje priprave na prvo izvajanje merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p., obdobje prvega izvajanja merjenja in poročanja in nadgradnjo procesa in Modela za potrebe merjenja in poročanja v prihodnjih letih. Tako proces merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p., kot tudi Model, namreč razumemo kot sistem v nastajanju, ki se bo glede na razvoj metodologij merjenja in tudi glede na potrebe so.p. vseskozi nadgrajeval in prilagajal.

2 ČASOVNICA IMPLEMENTACIJE MERJENJA IN POROČANJA O DRUŽBENIH UČINKIH SOCIALNIH PODJETIJ

Predlagamo, da se implementacija merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p. začne takoj po predaji Modela oziroma v septembru 2022. Prvo merjenje in poročanje o družbenih učinkih so.p., ki naj bi bilo še prostovoljno in testne narave, naj bi se izvedlo v letu 2023. Do konca leta 2022 (predvidoma že do konca novembra 2022) je zato nujno pripraviti vse potrebno za začetek izvajanja merjenja družbenih učinkov, to je definirati proces poročanja, vključiti podporno okolje in pripraviti Uredbo za merjenje družbenih učinkov, predvideno z ZSocP.

Slika 1: Časovnica implementacije merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p.

Potem sledi izvedba prvega merjenja družbenih učinkov, ki bo potekala v letu 2023. Ta faza se začne v decembru 2022, ko bo potrebna najprej diseminacija Modela in vzpostavitev podporne službe – tehnične in vsebinske za pomoč pri uporabi Modela. Skladno z oddajo zaključnih računov so.p., se poročila o družbenih učinkih so.p. pripravijo in oddajo do konca marca 2023 oziroma skladno z roki za oddajo letnih poročil posameznih organizacijskih oblik.

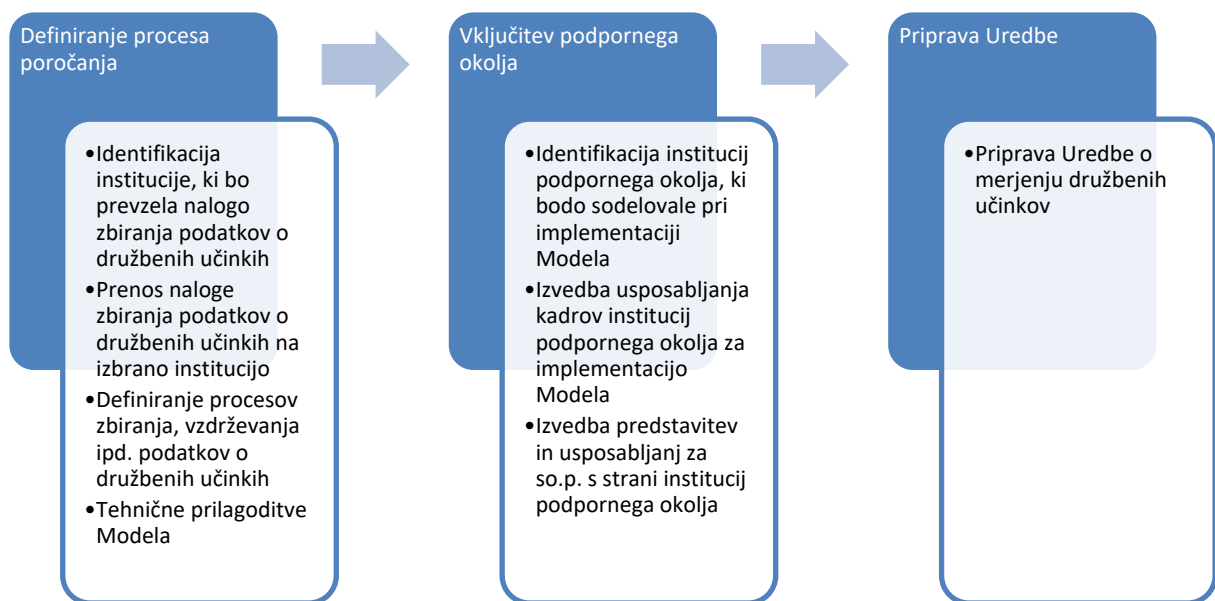
V zadnji fazi, od marca do oktobra 2023, se izvedejo analiza podatkov iz merjenja družbenih učinkov in analiza izkušenj ter dodatnih potreb so.p. pri merjenju in poročanju o družbenih učinkih. Na podlagi ugotovitev teh analiz pa se proces merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p. in Model nadgradita. Nadgradnja bi morala biti zaključena do konca novembra 2023, tako da se z decembrom lahko začne merjenje družbenih učinkov v letu 2024.

3 OBDOBJE PRIPRAVE NA PRVO IZVAJANJE MERJENJA IN POROČANJA O DRUŽBENIH UČINKIH SOCIALNIH PODJETIJ

V obdobju priprave na prvo izvajanje merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p., to je do decembra 2022, predlagamo, da se najprej definira proces poročanja o družbenih učinkih. V okviru tega je najprej potrebno identificirati institucijo, na katero se prenesejo naloge v zvezi z zbiranjem podatkov o družbenih učinkih. Kot primerno institucijo predlagamo AJ PES. To pomeni, da je potrebno že v septembru 2022 opraviti razgovore s potencialnimi institucijami in institucijo čimprej izbrati ter nanjo tudi formalno prenesti naloge. Nosilec teh nalog je MGRT. V okviru izbrane institucije je potem potrebno definirati procese in vzpostaviti ustrezno službo (nosilec teh nalog je izbrana institucija). Glede na potrebe procesov, bo zelo verjetno treba izvesti določene tehnične prilagoditve Modela, za kar poskrbi institucija, ki je izdelala model (IER). Ker verjetno to ne bo mogoče izvesti pred izvedbo prvega merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p., lahko v prvem letu to vlogo začasno prevzame MGRT.

Slika 2: Aktivnosti v fazi priprave na prvo izvajanje merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p.

Svetujemo, da se sočasno s procesom definiranja poročanja o družbenih učinkih začne tudi vključevanje institucij podpornega okolja, ki bodo so.p. nudile potrebno podporo pri uvajanju merjenja in poročanja o družbenih učinkih v organizacije oziroma pomoč pri uporabi Modela. Tako analiza sposobnosti so.p. za izvajanje merjenja družbenih učinkov, kot tudi pilotsko testiranje, ki smo jih izvedli v okviru projekta, kažejo na omejene sposobnosti so.p., tako v smislu poznavanja merjenja družbenih učinkov, kot tudi resursov, ki jih tem aktivnostim lahko namenijo. V tem delu je potrebno najprej

identificirati ustrezne institucije (nalogo prevzame MGRT), potem pa v njih usposobiti kader, ki bo so.p. nudil podporo in pomoč pri implementaciji merjenja in poročanja o družbenih učinkih. V usposabljanje kadrov v institucijah podpornega okolja se lahko vključi IER, ki ima ustrezne kompetence na področju merjenja družbenih učinkov, kot avtor pa trenutno tudi najbolje pozna Model, ki ga bodo so.p. uporabljala pri merjenju in poročanju o družbenih učinkih. Če bi se odločili, da usposabljanje prevzame druga institucija, potem svetujemo, da se pri tem upošteva reference s področja merjenja družbenih učinkov in ji tudi čimprej preda Model, da se z njim podrobno seznanijo. IER je tudi v tem primeru pripravljen nuditi pomoč in svetovanje. Ko se ustrezno usposobi podporno okolje, predlagamo izvedbo predstavitev in usposabljanj za so.p. To izvedejo izbrane institucije podpornega okolja, lahko pa pri tem sodeluje tudi IER.

Po identifikaciji institucije, ki bi lahko prevzela nalogo zbiranja podatkov o družbenih učinkih in vključitvi podpornega okolja ali vsaj odločitvi glede vključevanja le-tega v implementacijo merjenja družbenih učinkov, se, kot predvideva ZSocP, pripravi Uredba o merjenju družbenih učinkov. To nalogo prevzame MGRT.

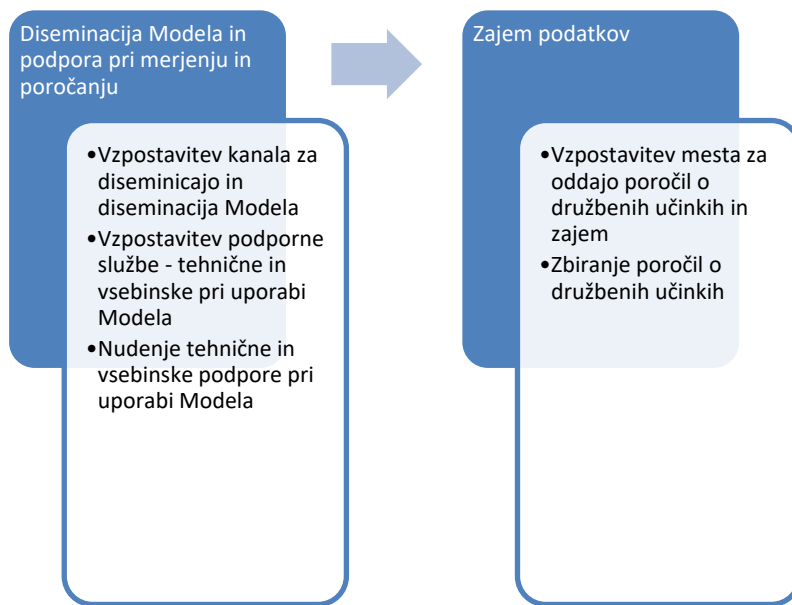
4 OBDOBJE IZVAJANJA PRVEGA MERJENJA IN POROČANJA O DRUŽBENIH UČINKIH SOCIALNIH PODJETIJ

V obdobju izvajanja prvega merjenja in poročanja o družbenih učinkih, to je v letu 2023, je potrebno že pred začetkom leta 2023, to je v decembru 2022, poskrbeti za diseminacijo Modela. Predlagamo, da se na izbrani instituciji, ki bo prevzela naloge v zvezi z zbiranjem podatkov o družbenih učinkih ali MGRT, najprej vzpostavi kanal – spletna stran, kjer bodo zbrane ključne informacije glede merjenja in poročanja o družbenih učinkih in vsa potrebna orodja, kot je npr. Model. Predlagamo, da se v okviru te kontaktne službe vzpostavi tudi povezave do podporne službe. Še pred tem je podporno službo potrebno vzpostaviti. Predlagamo, da se podporna služba organizira v dveh ločenih enotah, pri čemer prva prevzame tehnično podporo, kot je npr. pomoč pri oddaji poročil in tehničnimi aspekti uporabe Modela, druga pa vsebinsko podporo, ki predstavlja vsebinsko pomoč pri izvajanju merjenja družbenih učinkov v so.p. Tehnično pomoč izvaja institucija, ki prevzame naloge v zvezi z zbiranjem podatkov, medtem ko vsebinsko pomoč izvajajo institucije podpornega okolja, kasneje z usposobitvijo kadrov na MGRT pa lahko tudi MGRT. Vzpostavitev podpornih služb se nam zdi nujno potrebna, saj kot omenjeno ugotavljamo omejene kompetence v so.p.

Potem sledi zajem podatkov, ki pomeni oddajo oziroma zbiranje poročil o družbenih učinkih so.p.. Zato je potrebno vzpostaviti mesto za oddajo. To se vzpostavi znotraj organizacije, ki bo prevzela naloge v zvezi z zbiranjem podatkov o družbenih učinkih. Skladno z oddajo zaključnih računov so.p., predlagamo, da se poročila o družbenih učinkih so.p. oddajajo v roku treh mesecev po zaključku poročevalskega leta.

Slika 3: Aktivnosti v fazi izvajanja prvega merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p.

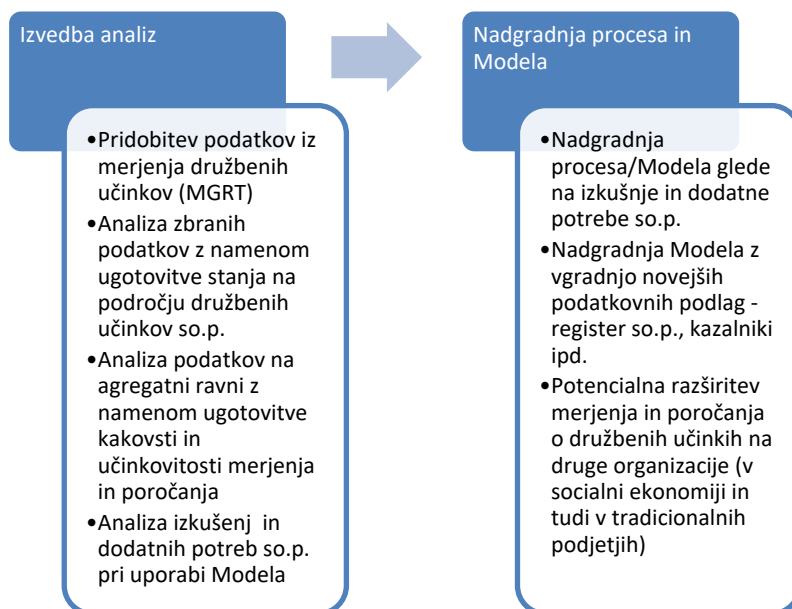

5 NADGRADNJA PROCESA MERJENJA DRUŽBENIH UČINKOV SOCIALNIH PODJETIJ IN MODELA

Po izvedbi prvega merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p. v letu 2023 je najprej potrebno izvesti analize, na podlagi katerih bo mogoče proces merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p. in Model nadgraditi. Predlagamo, da se takoj po datumu predvidenem za oddajo poročil o družbenih učinkih, to je v začetku aprila 2023, pristopi k izdelavi zbranih podatkov o družbenih učinkih, poleg tega pa analizira tudi sam proces merjenja in poročanja o družbenih učinkih. V prvem delu gre za analizo, s katero bi ugotavljali stanje na področju družbenih učinkov v so.p. (predlagamo, da to kasneje postane stalna naloga), v drugem pa za analizo, s katero se poskuša presoditi kakovost in učinkovitost procesa merjenja in poročanja o družbenih učinkih, tako s strani so.p., kot tudi države. Merjenje in poročanje o družbenih učinkih se namreč izvaja tako zaradi potreb so.p., ki bi želela različnim deležnikom pokazati učinke, ki jih ustvarjajo, kot tudi potreb države, saj država tako vzpostavi potrebne empirične podlage, na katerih je mogoče oblikovati učinkovite politike in ukrepe. Z namenom presoje kakovosti in učinkovitosti merjenja in poročanja o družbenih učinkih predlagamo zajem dodatnih povratnih informacij od so.p., ki bi poleg ovrednotenja procesa, lahko izrazila tudi dodatne potrebe in tako predlagala smeri nadgradnje procesa merjenja družbenih učinkov, kot tudi samega Modela. V tem delu predlagamo tudi izvedbo ankete, pa tudi delavnic in fokusnih skupin z izbranimi so.p. in predstavniki države oziroma MGRT. Za izvedbo je zadolženo MGRT, pri čemer analize izvede s pomočjo zunanjega izvajalca. Predlagamo, da se pri izbiri zunanjega izvajalca, ki bo izvajal analize, upoštevajo reference s področja merjenja družbenih učinkov in poznavanje procesa merjenja in poročanja o družbenih učinkih v Sloveniji, kot tudi sam Model.

Ko so izdelane omenjene analize, predlagamo, da se pristopi k nadgradnji procesa merjenja in poročanja o družbenih učinkih so.p. in Modela. Proces in Model se najprej nadgradita glede na rezultate prej omenjenih analiz, Model pa tudi z vgradnjo novejših podatkovnih podlag – register so.p., kazalniki ipd. Model je namreč v delu zgrajen tako, da bo tekom posameznega poročevalskega leta zbiral tudi nove kazalnike, ki jih bodo definirala in uporabila posamezna so.p., ki ne bi uporabljala predlaganih oziroma vgrajenih kazalnikov. Te kazalnike pa bi v posodobljeni različici Modela ponudili v uporabo tudi drugim so.p. Po izvedbi prvega merjenja in poročanja o družbenih učinkih v so.p. predlagamo, da se razmisli tudi o možnostih implementacije merjenja in poročanja o družbenih učinkih v drugih segmentih, tako v drugih organizacijah, ki delujejo v socialni ekonomiji, kot tudi tradicionalnih podjetjih.

Slika 4: Nadgradnja procesa merjenja družbenih učinkov so.p. in Modela

6 PRILOGA

Slika 5: Predlagane aktivnosti za implementacijo merjenja družbenih učinkov – vse faze

